

Dinsdag 23 juli 1918 – ochtendeditie

Geen berichten over België

Dinsdag 23 juli 1918 – avondeditie

Een vergadering van Belgische parlementsleden.

Havre, 22 juli. Vandaag hebben de Belgische parlementsleden, die zich buiten het bezette gebied bevinden, een vriendschappelijke bijeenkomst te Sainte Adresse gehouden. Er waren vijftig volksvertegenwoordigers aanwezig en verscheidene leden der regering woonden de vergadering bij.

Mr. Theodor, afgevaardigde voor Brussel, zat de vergadering voor en hield een openingsrede, waarin hij o.a. zegde: "Vier jaar zijn sedert het begin van de oorlog verlopen. In al die tijd zijn de kamers niet bijeen geweest; de regering heeft hun taak, de wetgevende macht van het parlement, overgenomen. Misschien had de regering het parlement in stand kunnen houden met de leden van kamer en senaat die zich buiten het bezette gebied bevinden. Ze had dan tenminste het contact met de openbare mening bewaard en tot op zekere hoogte ook de parlementaire controle over haar daden gehandhaafd. België is het enige onder de oorlogvoerende landen waarvan het parlement niet is bijeengeroepen. Overal elders houdt het zitting en werkt met het centrale gezag op de meest gelukkige wijze samen. De parlementaire werkzaamheid heeft in alle oorlogvoerende landen de regering tot activiteit geprikkeld en heeft overal de openbare mening vertrouwen ingeboezemd.

De vergadering van heden heeft tot doel de leemte, die ik zoeven heb geschetst, zoveel mogelijk aan te vullen. Daarvoor is echter nodig dat

de regering er in toestemt overleg met ons te plegen, ons haar programma uiteenzet en haar zienswijze openbaart. Het is van belang dat de bevolking van het bezette gebied, de Belgen die in het buitenland vertoeven en zelfs het grote publiek in de ententestaten op de hoogte worden gehouden van de richting van onze nationale politiek.

De regering moet een programma hebben op economisch, financieel en internationaal politiek gebied. Wat denkt ze bv. te doen om de spoorwegen te herstellen en opnieuw uit te rusten, om onze overzeese en rivierscheepvaart opnieuw te organiseren, onze voorraden grondstoffen aan te vullen, de machines in onze nijverheid te vernieuwen? Wat zal haar politiek zijn op het stuk van invoerrechten en handelsverdragen? Welke financiële politiek denkt ze te volgen?

Verder rijst de vraag, welke positie België in het concert der geallieerden inneemt. Is ons land nog altijd onzijdig of is het met die onzijdigheid gedaan sedert een der mogendheden, die ze hadden gewaarborgd, het verdrag daaromtrent had verbroken? Heeft onze regering zich een politiek afgebakend ten aanzien van de toekomstige internationale status van België? Zal België weer onzijdig worden of zal het volkomen soevereiniteit verlangen met alle rechten en alle verantwoordelijkheid, die daaraan vastzit? Al deze vraagstukken wachten van nu af op een oplossing.

Aan het slot van zijn rede bracht Mr. Theodor hulde aan de gesneuvelden, aan het leger en aan kardinaal Mercier, generaal Leman en burgemeester Max.

In de middagvergadering zijn de bevoorrading en de economische aangelegenheden na de oorlog besproken.

Tot attaché bij de Belgische legatie te 's-Gravenhage is benoemd de reserve tweede-luitenant A. van Cauwelaert.

Volgens de Franse draadloze dienst is Maximilian Harden het niet eens met onderpandtheorie van Hertling ten opzichte van België.

Hij schrijft in de Zukunft: "Weinig dingen zijn in Duitsland onmogelijk. Nu echter moest het onmogelijk zijn, dat een kanselier een dergelijke theorie verkondigde, die niet alleen tegen het volkenrecht indruist, maar ook tegen ons burgerlijk wetboek. Dit zegt dat een voorwerp alleen een onderpand vormt, als beide partijen het eens zijn over het feit dat het voorwerp een onderpand vormt. Bovendien bewijzen onweerlegbare getuigenissen van Bethmann, Jagow en Bülow, dat België nooit enig onrecht jegens Duitsland had begaan, en dat het altijd zijn verplichtingen jegens de garanten van de onzijdigheid, die wij geschonden hebben, vervuld heeft. Het volkenrecht verbiedt ons zelf een steen van de Belgische wegen te behouden, verplicht ons het koninkrijk te herstellen in de toestand, waarin wij het genomen hebben en het vergoeding te geven voor alle schade, die het geleden heeft, de toekomst van België niet afhankelijk te maken van enige onderhandelingen, die wij met derden zullen voeren, kortom om België vrij te laten om naar eigen verkiezing zijn vrienden en cliënten te kiezen, en bovendien moeten we nog aan dit slachtoffer van Duitsland onze verontschuldiging betuigen".

Over het roest van stalen pennen (KVdW)

Brussel, 14 juli.

Ik durf u niet goed vragen of ge hebt opgemerkt, dat ge ruim anderhalf jaar het genot van mijn proza hebt moeten ontberen. Niet dat ik zo ijdel ben, en een negatief antwoord vrees: de oorlog heeft ons al te zeer de nietigheid van het eigen persoontje doen inzien dan

dat wij enig belang zouden hechten aan wat geen betere toekomst voorbereidt. Dat ik er voor huiver, uw aandacht op mijn lange afwezigheid te vestigen, ligt dan ook alleen hieraan dat ik niet gaarne een “waarom” van uwentwege uitlokken zou. Waarom nam ik al die tijd een streng stilzwijgen waar? Waarom speende ik mijn beste vrienden van het leedvermaak van een doeltreffende kritiek? Waarom ontzegde ik mezelf 't genoeg van de spot en de bitterheid van sommige vaststellingen?

Sedert een paar dagen beijver ik mij in het schuren van rosgeroeste stalen pennen, werktuigen van mijn voormalige bezigheid. Het hoopje rood stof hoopt zich op als het bergje in een leeglopende zandloper. Als een aandachtige waarzegster, en even onbevooroordeeld als zij, tracht ik in dat stof te lezen, of het koffiedik ware. En minder stoutmoedig dan zulke sybille, moet ik bekennen, enigszins tot eigen verwondering, dat ik niets vind.

Neen, redenen voor mijn mutisme, redenen althans die u interesseren, laat staan bevredigen kunnen: ik vermag ze niet te ontdekken. Wel zouden er, natuurlijk, voorwendsels te putten zijn in de schatkamers der eigenliefde, in aanklacht als in verweer, in lijdelijkheid en zelfs in een zeer bijzonder soort strijdbaarheid. Ik ben er mij echter al te zeer van bewust: die redenen deugen niet, - al zijn het allesbehalve ondeugende redenen; al kan ze niemand deugnietenredenen noemen. Heb ik zo lang gezwegen, dan bestaat daar, ik verzeker u, geen deugdelijke grond voor dan, misschien, de zucht naar, de noodzakelijkheid van ... zelfcensuur, ik bedoel natuurlijk: zelfkritiek. En die noopte mij tot het nemen van rust, van roestende rust, hoe afkerig ik er anders ook van ben.

Wat zou ik u trouwens wel hebben verteld, al die tijd? Zou ik u onpartijdiger hebben kunnen inlichten over de politiek van mijn land, dan hier van andere zijde werd gedaan? Deden zich hier

gebeurtenissen voor waar mijn gewone vrijpostigheid de stof in ontdekken kon tot schokkende berichten? ... Ik roer, als bovengemelde koffiedikjuffrouw, in mijn hoopje oude-stalen-pennen-roest (waar ik nu genoeg over verteld heb om mijn titel te rechtvaardigen) en ...

Wel, neen. Ik vind niets dat ik u had kunnen melden, want werkelijk: er is niets. Alleen dit: wij leven nog; na een kleine vier jaar oorlog leven wij nog. En dit is misschien een wonder. Maar op mij moest gij niet wachten om het te vernemen. En zelfs niet, wellicht, om het te verklaren.

Wij leven nog, en, voeg ik er aan toe: wij leven vrij goed. Ik ga verder: wij klagen veel minder over het leven, dat wij leiden, dan wij een paar jaar geleden plachten te doen. Wetenschappelijke mensen zullen spreken van aanpassing; historici zullen het woord overnemen en voorbeelden noemen, atavistische voorbeelden uit de Belgische geschiedenis van voor 1830; lyrici zullen gewagen van een onverwoestbare levenszin; en ik heb eens een buitenlander het harde woord "lafheid" horen gebruiken. Ik kies geen partij. Ik stel alleen vast: wij leven nog, hebben het klagen verleerd, en hebben nooit vaster vertrouwen gehad in de toekomst.

Aan wat dit liggen mag? Ik zeg het uit volle overtuiging: aan een grotere vrijheid.

Schrik of verheug u niet te vroeg: onze onafhankelijkheid hebben wij, geheel of ten dele, niet teruggewonnen, en zijn positief genoeg van aard om ons niet voor onafhankelijk te houden, alleen door te zeggen dat wij het zijn: illusies hebben wij afgeleerd in deze vier laatste jaren, - afdoend verleerd. En toch waag ik te spreken van: meer vrijheid. Hetgeen ge dan moet interpreteren als: meer geestelijke vrijheid, iets als de mystieke vrijheid van kloosterlingen en dichters, de

onaantastbaarheid van het moreel bezit, de onaanroerbaarheid van de goederen des verstands. - O, zover zijn wij niet gekomen dan na veel kastijding, maar zonder die kastijding was het ook niet mogelijk. Vermindering kan verlossing wezen: wij ondervonden het aan den lijve, en - waarachtig, wij bevinden er ons nog zo slecht niet bij.

Ik spreek hier natuurlijk niet van alle lichamelijke kwalen, die ons teisteren kwamen, en waarvan de laatste Spaanse griep is, die hier ter stede al aardig wat slachtoffers heeft gevegd. Voor die griep waren er heel wat andere ziekten, en de ergste van al: de tuberculose. Ik zei u echter dat wij sedert lang niet meer klagen: immers de meerderheid is zelfs aan de tering ontsnapt, - en dat is veel. Die meerderheid won het op de ziekte. Zij won het zelfs op de honger, want zij sterft er niet van. Ik vrees niet gelogenstraf te worden, als ik beweet, dat er in België nog maar zeer weinig van honger gestorven zijn: is dat na vier jaar schaarste niet prachtig? Wel lijdt men honger, maar vooralsnog zonder het schrikbeeld der vleesloze weken of zelfs dagen. Ook daar zijn wij voorlopig vrij van, en het is een dierbare vrijheid.

Vrijheid, die te groter is, dat zelfs de zorg voor het dagelijks brood ons ten zeerste wordt verlicht. Hoe wij aan dat brood komen: waren de diverse steuncomités daar niet, dan zou dat voor de meesten een geweldig probleem zijn. Want van een andere zorg zijn wij allang, jaren al, vrij; de zorg namelijk om het hamsteren. Wat zijt gij, Hollandse vrienden, achterlijke wezens. Sedert jaren hebben wij niets meer om op te bergen; over dat trogloditisme zijn wij ruim drie jaar heen: ik verzeker u, dat het een heel pak van onze maag wegneemt!

Er op verdikt zijn wij weliswaar niet. Nieuwe vrijheid: wij zijn, voor zover het aanwezig was, verlost van ons persoonlijk vet. Zoals trouwens het graan op onze zomerakkers, staan wij op het ogenblik vrij mager. Maar lelijk doet dit eigenlijk niet aan. Onze "lijn" wordt er

soepeler, eleganter, aristokratischer door; wij merken het: wij gaan er onze esthetische zin door verrijken. En dit brengt mij op een tweede vaststelling die iedere bezoeker van Brussel maken kan: bewuste esthetische zin heeft zich bij ons tot een ongelooflijke hoogte ontwikkeld, en dit met de eenvoudigste middelen der wereld, eenvoud trouwens de enige basis van de echte "chic" wezend.

Ge zijt niet zonder te weten dat wij sedert enkele maanden afgezien hebben van het epicurisme der wollen matrassen. Wij slapen op hygiënisch stro, of veerkrachtige oude kranten, of dienstwillige houtkrullen, en zelfs op het merkwaardig gewas dat men zeegras noemt. Al deze grondstoffen hebben trouwens duizelingwekkende prijzen bereikt, hetgeen ze ons dierbaar maakt, zo niet zachter. Meen echter niet dat het gebrek aan zachtheid onze bedden minder aangenaam heeft gemaakt. Sommigen vinden ze blijkbaar te gemakkelijk zelfs, en dan nog wel de dames. Want wat krijgen wij te zien?

Nieuwe parenthesis: ge zijt eveneens niet zonder te weten dat alle kleerstoffen hier sedert even lang in beslag zijn genomen. Dat heeft nu tot gevolg een nieuwe herenesthetiek: de esthetiek van de gekeerde jassen. Geen enkele mannelijke Belg voor 't ogenblik, die niet met gekeerde kleren loopt, hetgeen een niet onaangenaam tijdverdrijf is. De dames vergaat het echter anders. Het is blijkbaar heel moeilijk dameskleden te keren. Maar blijkbaar heel gemakkelijk daarentegen uit beddenlakens en zelfs uit het overtrek van ontwolde matrassen japonnen te knippen en kostuums te naaien. Een onderdampelen in gediensstige verfketels (ook dat soort verf staat heel duur te worden!), en - men ziet er fris uit als een roos, terwijl men eindelijk, los van Parijs en zelfs van Wenen, een echt Belgische mode aan het scheppen is.

En aldus worden wij rijker en rijker, ... waar wij ons met minder en minder tevreden moeten stellen. Wij blijken een volk van buitengewone draagkracht te zijn, aangezien wij op prachtige manier onze miserie weten te dragen. Anderen is dat niet het zwaarste; ons: het lichtste, - wat het immers in alle werkelijkheid is. Weliswaar ondergaat ons dagelijks leven een aanhoudende stofwisseling, die ons hoedt tegen tobben, tegen de melancholie, die volgens de oudere geneeskunde niets anders is dan een verdikken, een verzwaren der humeuren. Ons bestaan van dag aan dag is zo afwisselend, dat het onze humeuren, dat het ons humeur fris en levendig houdt. Ik vertel u daarover in een volgende brief.